

# אתה ומטוס ה

## דחה

מצרים רכשה מטוסי-דחה בריטיים — האם גברה הסכנה לערינו? — האם חלה מהפכה במלחמת-האוויר?

מאת סופר צבאי



**היס התיכון**  
במטוסים עצמם — הן במפציצים והן במטוסי-הקרב. בגלל משקלו הקל הוא פועל רק לטווחים קרובים מאד. מטו — להדריך את מטוסי-ההגנה אל אויבו, המפציץ, ולהזהיר את המפציץ מפני הצייד המתקרב. אלא שמטוס-הדחה מתקרב אל המפציץ במהירות עצומה כזאת שזה אינו מספיק להתגונן. להקה של מפציצים החודרת לשטח המוגן כראוי ע"י מיתקני-ראדאר ומי-טוסי-דחה כאלה, אין לה כמעט כל סיכוי להינצל.

### הפגז המצויד בעינים

אולם יש לה להגנה האווירית נשק שלישי, שכושרו הקטלני עולה על שני האחרים. זהו הפגז האנטי-אווירי החדש, המצויד במיתקן-ראדאר ועיר משלו. פגז זה אינו צריך לפגוע בקרבנו או להתי-פוצץ בגובה מסוים, קבוע מראש. די לו שמיתקן-הראדאר שלו "ירגיש" בקירבתו של המטוס האויב בטווח יעיל, ואז מתפוצץ הנפץ באופן אוטומטי. פגזים אלה, שכושרו עולה פי 10 על כושרו של פגז רגיל, הומצאו ע"י הב-ריטים במלחמת-העולם האחרונה, ומשום מה לא הצליחו הגרמנים להמציא ולי-יצר פגז דומה. אחרת היו בלי כל ספק שמים לאל את ההפצצות האנגלו-סאכ-סיות.

### לא תהיה עוד הפצצה המונית

מה מלמדות אותנו עובדות אלו? אם תפרוץ מלחמה בין שתי מעצ-מות המצוידות כראוי בכלי-נשק חדישים אלה — למשל בין ארצות-הברית וברית-המועצות — לא תהיה עוד כל אפש-רות לערוך הפצצות אוויריות המוניות. מפציצים בודדים יצליחו, מן הסתם, "להתגנב" לתוך שטח האויב, בגובה

(המשך בעמוד 4)

חקים גדולים, לא יהיה כה זריו כמטוס-הדחה המגן על המקום הנתקף, ושלא יהיה זקוק למטען כה גדול של דלק. יתר על כן, מטוסי-הדחה אינו מתאים לדו-קרב אווירי. מהירותו היא כה רבה עד שסיבוב אחד בלבד מצריך קוטר של שנים-שלושה ק"מ, ושני מטוסים כה מהירים לא יוכלו לעקוב זה אחרי זה בתמרוני קרב.

### איך פועל הראדאר?

מטוסי-הדחה אינו הגורם היחיד לחי-טול סיכוייהן של הפצצות אוויריות המור-ניות, כדוגמת ההפצצות האנגלו-אמרי-קאות על פני גרמניה. נוספו אליו שני כלי-נשק, שגם הם לא היו בידי גרמנים בכלל או רק בצורה בלתי-מספקת: הראדאר והנפץ החדש.

דרכי הפעולה של הראדאר ידועים לציבור הרחב. הראדאר (ראשי-תיבות של המלים האנגליות: גילוי וטיווח באמצעות הרדיו) שולח למרחקים קרניים החוזרות אליו אחרי שהגיעו לגובה מסוים. הקרניים החוזרות מגלות את המכשולים בהם נתקלו בדרך, כגון אווירונים. דרך-פעולה שניה של הראדאר היא משלוח קרניים לטווחים קרובים שאפשר להאזין להדיהן.

במלחמת-האוויר משמש הראדאר לש-לוש מטרות שונות. מיתקני-ראדאר לטו-וחים גדולים יכולים לגלות מטוסים מתקרבים במרחק של 320 ק"מ (כמעט המרחק בין תל-אביב וקאהיר). מיתקנים אחרים עוקבים אחרי המטוסים בטווחים קצרים יותר, מגלים את גובהם ואת כיוון טיסתם, מבחינים בין ידידים ואוי-בים. באמצעות האלחוט יכולים מיתקנים אלה לכונן את מטוסי-ההגנה אל המפ-ציצים המתקרבים.

מיתקני-ראדאר מסוג שלישי מותקן

עים רגילים, הגיע רק למהירות של 600 ק"מ לשעה.

לעומת זאת יש למטוסי-הדחה מג-רעת מכרעת אחת — הוא "זולל" דלק. משום כך אין הוא יכול להגיע לטווח-חיים רחוקים, אלא בתנאים שיבטלו כמעט את יתרונותיו.

### נשק לצרכי הגנה

מהירות עצומה וטווח קטן פירו-שם — מטוס-קרב לצרכי הגנה. וזה גם השימוש שנועד למטוס זה. מהי-רותו העצומה מאפשרת לו להשמיד כל מפציץ אויב המופיע בטווח ההג-נה. כי בעוד שמטוסי-הקרב הוא קל ומהיר-תנועה, הרי המפציץ הוא כבד ואטי (המבצר המעופף "בי-17" הגיע רק למהירות של 380 ק"מ לשעה). גם נשקו הכבד של המפציץ אין בכוחו להצילו מידי מטוסי-הדחה המהיר.

מטוסי-הדחה של חיל-האוויר הבריטי הגיעו למהירות של 1100 ק"מ לשעה. מטוס כזה יכול לעבור את המרחק בין קהיר לת"א ב-22 דקות, מקני-טרה לת"א ב-15 דקות ומאל-עריש לת"א ב-9 דקות.

מהירות ההמראה של מטוסי-הדחה הבריטי "גלוסטר מיטרי-אור" הוא 4500 מ' תוך 90 שניות.

מטוס זה יכול להיכנס בקרב עם מפציץ-דחה המתקרב במהי-רות של 960 ק"מ לשעה בגובה של 30.000 מטר, בתנאי שיקבל את פקודת ההמראה בשעה שאו-תו מפציץ נמצא במרחק של 100 ק"מ.

מיתקני-ראדאר חדישים יכולים לגלות מטוסים במרחק 320 ק"מ. טווח זה עולה על המרחק בין חיפה ופורט-סעיד.

לא פעם עלה הרעיון לצייד גם את המפציצים במנוע-דחה, אולם נתברר שהדבר אינו מעשי. מפציץ-דחה יהיה זקוק למיטען כה גדול של דלק עד כי לא יסאר בו מקום למיטען הפצצות. אין זה כדאי לצייד במנוע-דחה אפילו את מטוסי-הקרב המלווים את המפצי-צים בשליחותם. כדי להגן עליהם, כי-מטוסי-לווי כזה, שיצטרך לעבור מר-

משלחת מצרית יצאה לבריטניה כדי לרכוש מטוסי-דחה חדישים... "מטוסי-הדחה הראשונים הגיעו למצ-ריים...".

"מדריכים בריטיים מאמנים את טיי-סי חיל-האוויר המלכותי המצרי בשימוש במטוסי-הדחה...".

זכרונות בלתי-נעימים עולים בלב האזרח הישראלי בקראו ידיעות אלה בעתונות היומית. הוא זוכר את ההפי-צצות של מלחמת-העצמאות, שגרמו לטירדה כה רבה, אף כי נוקיהן לא היו חמורים ביותר. היהיה המצב חמור יותר אם יתקיימו מטוסי-הדחה בפרוץ סיבוב שני? ובכלל, מטוסי-הדחה זה — מהו? האמנם הוא נשק-פלאים אשר אין מפניו הגנה?

על חלק משאלות אלה אין לענות מבלי לפרט את יחסי הכחות ואת יעילות ההגנה הישראלית — דבר שלא נוכל לעשותו, מבלי לספק חומר לאוי-בים פוטנציאליים. אולם יכולים אנחנו לפזר חששות מופרזות וליצור לעצמנו תמונה צלולה יותר אם נבין את עצם פעולתם של המטוסים החדשים והשי-פעתם על דרכי המלחמה האווירית בעו-לם כולו.

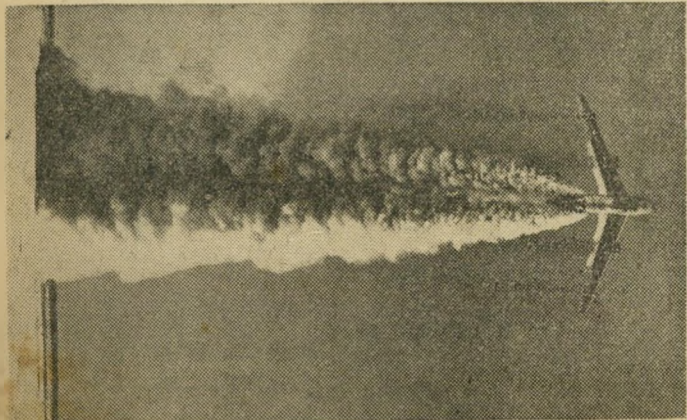
### מטוסי-הדחה — מה הם?

מטוסי-הדחה הוכנסו לשימוש ע"י הנאצים, קרוב לסוף מלחמת העולם השנייה. עובדה זו מורה כלשעצמה, כי המדע הגרמני פיגר אחרי המדע האנגלי-סאכסי כמעט בכל השטחים המלחמתיים. אולם הגרמנים הקדישו תשומת-לב מיו-חדת דוקא להמצאה זו, מתוך תקווה שתציל אותם מן ההפצצות האנגלו-אמ-ריקאיות. תקווה זו כמעט נתגשמה, לולא... לולא שגועו הפרטי של היט-לר, שהפנה את עיקר המרץ המדעי והתעשייתי מנשק-הגנה חיוני זה ל"פצ-צות המעופפות", שבעותרן ביקש "להשמיד את בריטניה".

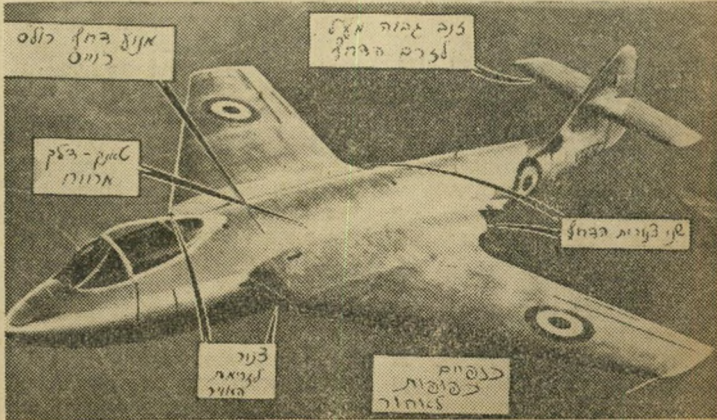
כך קרה שמטוסי-הדחה הגרמניים הו-פיעו באיחור רב ובכמויות קטנות מכדי שיוכלו להציל את גרמניה. המלחמה נסתיימה לפני שיכלו להשפיע השפעה ניכרת. בכל זאת גרמו כמעט לחיסול התקפות-האוויר על גרמניה.

### מדוע?

התכונה העיקרית של מטוסי-הדחה הוא מהירותו העצומה. מטוסי-הדחה הגרמניים הגיעו למהירות של 800 ק"מ לשעה, בה בשעה שמטוסי-הקרב "מסר-שמידט 210", שהיה מצויד בשני מנו-



מפציץ-הדחה האמריקאי בואינג אקס-ביי-47 960 ק"מ בשעה, טווח פעולה של 2400 ק"מ



מטוסי-הדחה הבריטי האוקר פיי-152 מתקרב למהירות הקול (1200 ק"מ בשעה)